

**Opracowano na podstawie ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r.
o zarządzaniu kryzysowym
(Dz. U. z 2017 r. poz. 209)**

Zarządzanie kryzysowe to działalność organów administracji publicznej będąca elementem kierowania bezpieczeństwem narodowym, która polega na **zapobieganiu sytuacjom kryzysowym**, **przygotowaniu** do przejmowania nad nimi kontroli w drodze zaplanowanych działań, **reagowaniu** w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych **usuwaniu** ich skutków oraz **odtworzeniu** zasobów i infrastruktury krytycznej. (art. 2)

Sytuacja kryzysowa – należy przez to rozumieć *sytuację wpływającą negatywnie na poziom bezpieczeństwa ludzi, mienia w znacznych rozmiarach lub środowiska, wywołującą znaczne ograniczenia w działaniu właściwych organów administracji publicznej ze względu na nieadekwatność posiadanych sił i środków; (art. 3 pkt 1)*

Obowiązek podjęcia działań w zakresie zarządzania kryzysowego spoczywa na tym organie właściwym w sprawach zarządzania kryzysowego, **który pierwszy otrzymał informację o wystąpieniu zagrożenia**. Organ ten niezwłocznie informuje o zaistniałym zdarzeniu organy odpowiednio wyższego i niższego szczebla, przedstawiając jednocześnie swoją ocenę sytuacji oraz informację o zamierzonych działaniach. (art. 21)

Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego (PZZK):

Powiatowy Zespół Reagowania Kryzysowego utworzony na podstawie ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej staje się z dniem wejścia w życie ustawy o zarządzaniu kryzysowym Powiatowym Zespołem Zarządzania Kryzysowego. (art. 32)

Starosta wykonuje zadania zarządzania kryzysowego przy pomocy Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego (art. 17 ust. 4)

PZZK wykonuje na obszarze powiatu zadania przewidziane dla zespołu wojewódzkiego (art. 17 ust. 5)

Zadania PZZK:

- 1) ocena występujących i potencjalnych zagrożeń mogących mieć wpływ na bezpieczeństwo publiczne i prognozowanie tych zagrożeń;
- 2) przygotowywanie propozycji działań i przedstawianie staroście wniosków dotyczących wykonania, zmiany lub zaniechania działań ujętych w powiatowym planie zarządzania kryzysowego;
- 3) przekazywanie do wiadomości publicznej informacji związanych z zagrożeniami;
- 4) opiniowanie powiatowego planu zarządzania kryzysowego (art. 14 ust. 8 w związku z art. 17 ust. 5)

Starosta:

- 1) powołuje PZZK;
- 2) określa skład PZZK;
- 3) określa organizację PZZK;
- 4) określa siedzibę PZZK;
- 5) określa tryb pracy PZZK. (art. 17 ust. 4)

Skład PZZK:

Starosta kieruje pracami zespołu powiatowego.

Starosta powołuje w skład PZZK osoby spośród:

- 1) osób zatrudnionych w starostwie powiatowym, powiatowych jednostkach organizacyjnych lub jednostkach organizacyjnych stanowiących aparat pomocniczy kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży powiatowych;
- 2) przedstawicieli społecznych organizacji ratowniczych; (art. 17 ust. 6)

W skład PZZK mogą wchodzić inne osoby zaproszone przez starostę. (art. 17 ust. 7)

Starosta może powoływać ekspertów do udziału w pracach PZZK (art. 22)

Powiatowy Plan Zarządzania Kryzysowego (PPZK):

Elementy PPZK:

1) plan główny zawierający:

- a) charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń,
- b) zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa,
- c) zestawienie sił i środków planowanych do wykorzystania w sytuacjach kryzysowych,
- d) zadania określone planami działań krótkoterminowych, o których mowa w art. 92 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r. poz. 672, z późn. zm.)

2) zespół przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowych, a w tym:

- a) zadania w zakresie monitorowania zagrożeń,
- b) tryb uruchamiania niezbędnych sił i środków uczestniczących w realizacji planowanych przedsięwzięć na wypadek sytuacji kryzysowej,
- c) procedury reagowania kryzysowego, określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych,
- d) współdziałanie między siłami, o których mowa w lit. b;

3) załączniki funkcjonalne planu głównego określające:

- a) procedury realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związane z ochroną infrastruktury krytycznej,
- b) organizację łączności,
- c) organizację systemu monitorowania zagrożeń, ostrzegania i alarmowania,
- d) zasady informowania ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania na wypadek zagrożeń,
- e) organizację ewakuacji z obszarów zagrożonych,
- f) organizację ratownictwa, opieki medycznej, pomocy społecznej oraz pomocy psychologicznej,
- g) organizację ochrony przed zagrożeniami charakterystycznymi dla danego obszaru,
- h) wykaz zawartych umów i porozumień związanych z realizacją zadań zawartych w planie zarządzania kryzysowego,
- i) zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód,
- j) procedury uruchamiania rezerw państwowych,
- k) wykaz infrastruktury krytycznej znajdującej się na terenie powiatu objętej planem zarządzania kryzysowego,
- l) priorytety w zakresie ochrony oraz odtwarzania infrastruktury krytycznej.
(art. 5 ust. 2)

PPZK podlega systematycznej aktualizacji, a cykl planowania nie może być dłuższy niż dwa lata. (art. 5 ust. 3)

Cykl planowania realizuje Starosta oraz podmioty przewidywane do realizacji przedsięwzięć określonych w PPZK, w zakresie ich dotyczącym. (art. 5 ust. 4)

PPZK uzgadnia się z kierownikami jednostek organizacyjnych, w zakresie ich dotyczącym, planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w PPZK. (art. 5 ust. 5)

Infrastruktura krytyczna:

Do zadań **starosty** w sprawach zarządzania kryzysowego należy **organizacja i realizacja zadań z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej.** (art. 17 ust. 2 pkt 6)

Ochrona infrastruktury krytycznej – wszelkie działania zmierzające do zapewnienia funkcjonalności, ciągłości działań i integralności infrastruktury krytycznej w celu zapobiegania zagrożeniom, ryzykom lub słabym punktom oraz ograniczenia i neutralizacji ich skutków oraz szybkiego odtworzenia tej infrastruktury na wypadek awarii, ataków oraz innych zdarzeń zakłócających jej prawidłowe funkcjonowanie. (art. 3 pkt 3)

Zadania z zakresu ochrony infrastruktury krytycznej obejmują:

- 1) gromadzenie i przetwarzanie informacji dotyczących zagrożeń infrastruktury krytycznej;
- 2) opracowywanie i wdrażanie procedur na wypadek wystąpienia zagrożeń infrastruktury krytycznej;
- 3) odtwarzanie infrastruktury krytycznej;
- 4) współpracę między administracją publiczną a właścicielami oraz posiadaczami samoistnymi i zależnymi obiektów, instalacji lub urządzeń infrastruktury krytycznej w zakresie jej ochrony. (art. 6 ust. 1)

Infrastruktura krytyczna – systemy oraz wchodzące w ich skład powiązane ze sobą funkcjonalnie obiekty, w tym obiekty budowlane, urządzenia, instalacje, usługi kluczowe dla bezpieczeństwa państwa i jego obywateli oraz służące zapewnieniu sprawnego funkcjonowania organów administracji publicznej, a także instytucji i przedsiębiorców.

Infrastruktura krytyczna obejmuje systemy:

- zaopatrzenia w energię, surowce energetyczne i paliwa,
- łączności,
- sieci teleinformatycznych,
- finansowe,
- zaopatrzenia w żywność,
- zaopatrzenia w wodę,
- ochrony zdrowia,
- transportowe
- ratownicze,
- zapewniające ciągłość działania administracji publicznej,
- produkcji, składowania, przechowywania i stosowania substancji chemicznych i promieniotwórczych, w tym rurociągi substancji niebezpiecznych.

Właściele oraz posiadacze samoistni i zależni obiektów, instalacji lub urządzeń infrastruktury krytycznej, mają obowiązek ich ochrony, w szczególności przez przygotowanie i wdrażanie, stosownie do przewidywanych zagrożeń, planów ochrony infrastruktury krytycznej oraz utrzymywanie własnych systemów rezerwowych zapewniających bezpieczeństwo i podtrzymujących funkcjonowanie tej infrastruktury, do czasu jej pełnego odtworzenia. (art. 6 ust. 5)

Planowanie cywilne:

- 1. Całokształt przedsięwzięć organizacyjnych,** mających na celu przygotowanie administracji publicznej do zarządzania kryzysowego.
- 2. Planowanie w zakresie wspierania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej** w razie ich użycia oraz planowanie wykorzystania Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego. (art. 3 pkt 4)

Zadania z zakresu planowania cywilnego obejmują:

- 1) przygotowanie planów zarządzania kryzysowego;
- 2) przygotowanie struktur uruchamianych w sytuacjach kryzysowych;
- 3) przygotowanie i utrzymywanie zasobów niezbędnych do wykonania zadań ujętych w planie zarządzania kryzysowego;
- 4) utrzymywanie baz danych niezbędnych w procesie zarządzania kryzysowego;
- 5) przygotowanie rozwiązań na wypadek zniszczenia lub zakłócenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej;
- 6) zapewnienie spójności między planami zarządzania kryzysowego a innymi planami sporządzanymi w tym zakresie przez właściwe organy administracji publicznej, których obowiązek wykonania wynika z odrębnych przepisów. (art. 4 ust. 1)

Zadania z zakresu planowania cywilnego powinny uwzględniać:

- 1) zapewnienie funkcjonowania administracji publicznej w sytuacji kryzysowej;
- 2) zapewnienie funkcjonowania i możliwości odtworzenia infrastruktury krytycznej;
- 3) zapewnienie ciągłego monitorowania zagrożeń;
- 4) racjonalne gospodarowanie siłami i środkami w sytuacjach kryzysowych;
- 5) pomoc udzielaną ludności w zapewnieniu jej warunków przetrwania w sytuacjach kryzysowych. (art. 4 ust. 2)

Stopnie alarmowe:

Prezes Rady Ministrów, ministrowie i kierownicy urzędów centralnych oraz wojewodowie, w drodze zarządzenia, mogą wprowadzić odpowiedni stopień alarmowy. (art. 23 ust. 1)

Wyżej wymienione organy mogą w drodze zarządzenia odwołać lub zmienić odpowiedni stopień alarmowy. (art. 23 ust. 4)

Rodzaje stopni alarmowych, warunki ich wprowadzenia oraz zadania wykonywane w ramach poszczególnych stopni alarmowych określa się w wykazie, o którym mowa w art. 7 ust. 4 (art. 7 ust. 4 – „Prezes Rady Ministrów, z zachowaniem przepisów o ochronie informacji niejawnych, określa, w drodze zarządzenia, wykaz przedsięwzięć i procedur systemu zarządzania kryzysowego z uwzględnieniem zobowiązań wynikających z członkostwa w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego oraz organy odpowiedzialne za ich uruchamianie”) (art. 23 ust. 2)

Wyższy stopień alarmowy może być wprowadzony z pominięciem niższych stopni. (art. 23 ust. 3)

Wykonywanie zadań z zakresu zarządzania kryzysowego przez oddziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej:

Minister Obrony Narodowej, **na wniosek wojewody**, może przekazać do jego dyspozycji pododdziały lub oddziały Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wraz ze skierowaniem ich do wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, jeżeli w sytuacji kryzysowej użycie innych sił i środków jest niemożliwe lub może okazać się niewystarczające, o ile inne przepisy nie stanowią inaczej. (art. 25 ust. 1)

W realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego mogą uczestniczyć oddziały Sił Zbrojnych, stosownie do ich przygotowania specjalistycznego, zgodnie z wojewódzkim planem zarządzania kryzysowego. (art. 25 ust. 2)

Do zadań z zakresu zarządzania kryzysowego należy:

- 1) współudział w monitorowaniu zagrożeń;
- 2) wykonywanie zadań związanych z oceną skutków zaistniałych na obszarze występowania zagrożeń;
- 3) wykonywanie zadań poszukiwawczo-ratowniczych;
- 4) ewakuowanie poszkodowanej ludności i mienia;
- 5) wykonywanie zadań mających na celu przygotowanie warunków do czasowego przebywania ewakuowanej ludności w wyznaczonych miejscach;
- 6) współudział w ochronie mienia pozostawionego na obszarze występowania zagrożeń;
- 7) izolowanie obszaru występowania zagrożeń lub miejsca prowadzenia akcji ratowniczej;
- 8) wykonywanie prac zabezpieczających, ratowniczych i ewakuacyjnych przy zagrożonych obiektach budowlanych i zabytkach;
- 9) prowadzenie prac wymagających użycia specjalistycznego sprzętu technicznego lub materiałów wybuchowych będących w zasobach Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 10) usuwanie materiałów niebezpiecznych i ich unieszkodliwianie, z wykorzystaniem sił i środków będących na wyposażeniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
- 11) likwidowanie skażeń chemicznych oraz skażeń i zakażeń biologicznych;
- 12) usuwanie skażeń promieniotwórczych;
- 13) wykonywanie zadań związanych z naprawą i odbudową infrastruktury technicznej;
- 14) współudział w zapewnieniu przejezdności szlaków komunikacyjnych;
- 15) udzielanie pomocy medycznej i wykonywanie zadań sanitarnohigienicznych i przeciwepidemicznych. (art. 25 ust. 3)

Wojewódzki plan zarządzania kryzysowego podlega uzgodnieniu z właściwymi organami wskazanymi przez Ministra Obrony Narodowej. (art. 25 ust. 4)

Oddziały Sił Zbrojnych mogą być przekazane do dyspozycji wojewody w składzie etatowym albo jako tworzone doraźnie zgrupowania zadaniowe. (art. 25 ust. 5)

Koordynowanie udziału oddziałów Sił Zbrojnych w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w zależności od obszaru występowania zagrożeń, **zapewniają** wojewoda na terenie województwa, **starosta na obszarze powiatu**, wójt, burmistrz, prezydent miasta na terenie gminy.

Koordinowanie obejmuje przedsięwzięcia mające na celu sprawne włączenie oddziałów Sił Zbrojnych do realizacji zadań, z uwzględnieniem **czasu i miejsca ich użycia** oraz **sposobu współdziałania z innymi podmiotami**. (art. 25 ust. 6)

Zadania dla oddziałów Sił Zbrojnych wojewoda, **starosta**, wójt, burmistrz, prezydent miasta, przekazują wyłącznie ich dowódcom. (art. 25 ust. 7)

Dowodzenie oddziałami Sił Zbrojnych odbywa się na zasadach określonych w regulaminach wojskowych i według procedur obowiązujących w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej. (art. 25 ust. 8)

Użycie oddziałów Sił Zbrojnych w **sytuacji kryzysowej** nie może zagrozić ich zdolności do realizacji zadań wynikających z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i ratyfikowanych umów międzynarodowych. (art. 25 ust. 9)

Finansowanie zadań z zakresu zarządzania kryzysowego

Art. 26. 1. Finansowanie wykonywania zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego **na poziomie** gminnym, **powiatowym** i wojewódzkim planuje się w **ramach budżetów** odpowiednio gmin, **powiatów** i samorządów województw.

2. Finansowanie wykonywania zadań z zakresu zarządzania kryzysowego na poziomie krajowym planuje się w ramach budżetu państwa w częściach, którymi dysponują wojewodowie, minister właściwy do spraw wewnętrznych i inni ministrowie kierujący działami administracji rządowej oraz centralne organy administracji rządowej.

3. Na finansowanie zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, o których mowa w ust. 2, **jednostki samorządu terytorialnego** otrzymują z budżetu państwa dotacje celowe w wysokości zapewniającej realizację tych zadań.

4. W budżecie **jednostki samorządu terytorialnego** tworzy się rezerwę celową na realizację zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego w wysokości nie mniejszej niż 0,5% **wydatków budżetu jednostki samorządu terytorialnego**, pomniejszonych o wydatki inwestycyjne, wydatki na wynagrodzenia i pochodne oraz wydatki na obsługę długu.

5. Na dofinansowanie zadań własnych z zakresu zarządzania kryzysowego **jednostki samorządu terytorialnego** mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa.

6. Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji, o których mowa w ust. 3 i 5, określają przepisy ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych i ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Przepis art. 26 ust. 4 ustawy o zarządzaniu kryzysowym ma zastosowanie po raz pierwszy do opracowania budżetu powiatu na 2011 r. (art. 2 ust. 6 ustawy z dnia 17 lipca 2009 r. o zmianie ustawy o zarządzaniu kryzysowym Dz. U. Nr 131, poz. 1076).